



Tour des Lacs

De spiegel van de

Catalaanse Pyreneeën

↑ De terugweg van Pic de la Cometa d'Espagne langs vele meren.

In de mediterrane stad Perpignan proef ik al iets van de heel eigen cultuur van deze streek: op de tafel in het restaurant staan een fles Catalaans bronwater en Catalaanse wijn. En op weg naar het startpunt van mijn driedaagse huttentocht door de Pyrénées-Orientales passeer ik dorpen op steile hellingen en fortificaties, alle aangekondigd met tweetalige borden.

TEKST & FOTO'S KARIN ANEMA

Wacht even. Catalaans? Ik heb nooit geweten dat het Catalaans ook aan de Franse kant van de grens wordt gesproken. Al heet het hier *roussillonais* (*rossel-lonès*), een dialect van het Catalaans. Dialect of niet, de mensen verstaan elkaar prima aan weerszijden van de landsgrens. Van oudsher loopt hier een smokkelaarsroute. Bovendien vluchtten in de Francotijd veel Spanjaarden de grens over.

Vanuit parkeerplaats Le Collade, vlak bij Formiguères, ga ik met gids Julien op stap. Formiguères ligt op de oude handelsroute tussen Barcelona en Toulouse. Van wijn tot sigaretten tot ijskasten kwamen hier langs. Het dorp ligt achter ons, terwijl we door bossen lopen van *pins* à



crochets, bergdennen die door de gure wind gevormd zijn en typerend voor dit deel van de Pyreneeën. Ze groeien tot op een hoogte van 2400 à 2500 meter en worden stokoud. Voor ons ligt het relatief zachte reliëf van de eerste bergen. Hier en daar liggen rotsblokken die in een ver verleden naar beneden zijn gerold en hier als stille getuigen zijn blijven liggen. Al wandelend door velden, begroeid met rododendrons, bosbessen en heide, komt de Canigó ter sprake. De heilige berg, daar in de verte. De top die zeemannen vanaf de Middellandse Zee van ver konden zien en die ook de valleibewoners bijna altijd in zicht hebben. Op de grote feestdag Trobada (feest van Saint-Jean) is er een stormloop om de top van de Canigó te beklimmen, waar een immens vreugdevuur wordt ontstoken. Ook in de dorpen in de vallei branden vuren. Als je die avond het vuur op de Canigó niet ziet, zal er ongeluk op je afkomen. De Canigó is de identiteit van de Catalanen.

Gestaag stijgen we, laten de kleine Refuge Camporells, waar we zullen overnachten, onder ons liggen en lopen padloos langs meren en nog meer meren: alle stille getuigen van de ijstijd. De volle drie dagen zullen we buiten de paden lopen. Dat mag en kan, omdat je je hier vrij makkelijk kunt oriënteren. Ook de bergtoppen, tussen de 2600 en 2900 meter hoog, kun je 'wild'

← Vanaf de Pic de la Cometa d'Espagne (2753 m) kijk je tot ver in de Pyreneeën.

↖ De oude herdershut van de broers Aymar, verlaten in 1939.

↓ Het laatste stuk naar Refuge Bones Hores.



beklimmen. Je eigen weg zoeken maakt de tocht speels maar ook iets zwaarder. Overigens zijn er ook rood-geel gemarkeerde paden die je kunt volgen, al mis je dan wel de pieken en een flink aantal meren.

Klauterend over een graat van leisteen bereiken we Pic du Camporells (2671 m), vanwaar we een schitterend uitzicht rondom hebben. Langs verschillende meren dalen we af naar de Refuge Camporells (2200 m). De hut ligt aan een meer en aan de oever hebben gasten hun tentje opgeslagen. De hut verhuurt veldbedden en tentjes voor wie op het terrein wil kamperen; binnen is plek voor negentien slapers.

Gebroederlijk

Waard Stephan en waardin Miriam spreek ik na het eten. Toevallig zijn ze een nachtje samen: ze wisselen elkaars dienst af sinds hun drie kinderen naar school moeten. Hij was ooit loodgieter, maar besloot twintig jaar geleden om de *refuge* met Miriam te runnen, "om samen te kunnen zijn", zegt hij lachend. Maar in de weekends en schoolvakanties leeft het hele gezin in de berghut. In het begin was dit een verlaten schuildak van een herder. Vervolgens werden er, apart van elkaar, een keuken en een slaapzaal gebouwd. De gasten kregen hun eten in de slaapzaal, en de waard glibberde over sneeuw en ijs naar de keuken. De verbinding ertussen is pas later gemaakt. De laatste jaren is er niets veranderd. De grootste uitdaging? Miriam: "Het gebrek aan privacy. Je moet altijd voor de klanten klaarstaan." Ze laat me hun privéruimte zien: een stapelbed in de smalle keuken. Daar slapen ze als gezin samen. Op de terugweg naar de eetzaal neemt Miriam een *porrón* mee met rosé. De glazen wijnkruik komt oorspronkelijk uit Catalonië en is bedoeld om gebroederlijk uit te drinken. Lachend proberen de gasten de rosé in hun mond te gieten zonder de tuit aan te raken. Gevraagd naar de identiteit van de Oostelijke Pyreneeën zeggen mijn tafelgenoten eensluidend: de Canigó en de Catalaanse taal. Inclusief hun typisch Catalaanse namen: Josep, Jordi, Bartolie en Guillem.

Miriam zet een theepot met een kruidenmengsel op tafel. Het echtpaar schept een huiselijke sfeer die je bijna nergens in een berghut meer tegenkomt. Al heel lang, vertellen ze, komen toeristen naar deze regio. Het begon met de warmwaterbaden. Allengs kwamen er bergwandelaars, vissers, jagers en paddenstoelenzoekers. Het zijn vooral toeristen uit Spanje, Catalonië en Frankrijk, weinig van elders. Veel Fransen uit Montpellier en Perpignan hebben een tweede huis in een van de boerendorpen in de vallei om te ontsnappen aan de hete zomers. Beneden in de dorpen leeft iedereen direct of indirect van het toerisme. Al zijn er nog een paar schapen- en veeboeren. Het fokken van de schapen blijkt hier anders te gaan dan bij ons. De schapen paren in het voorjaar, eten hun buik vol, en baren met kerst – geïnspireerd op het christendom.

Tramuntana

In het eerste ochtendlicht worden de oranje oplichtende bergen in het meer weerspiegeld. We besluiten de bergen te verkennen en niet rechtstreeks naar de volgende hut te lopen. We passeren een kloof en lopen over met rotsblokken bezaaide weides waar af en toe het gefluit van marmotten klinkt. Eén keer fluiten betekent gevaar uit de lucht, drie keer fluiten betekent gevaar van de grond: de mens. Op een puinhelling zien we een groepje gemzen. Vale gieren zweven erboven. Op weg naar de Pic de la Cometa d’Espagne (2753 m) steekt een ijskoude *tramuntana*-wind uit het noordwesten op. Die zorgt in de winter voor extra sneeuw, die hier tot juni blijft liggen.

Behalve de gemzen zien we in de verte de schuwe moeflons: twee mannetjes met hun gekrulde horens en een vrouwtje. Moeflons zijn vanuit Corsica, waar ze inheems zijn, geïntroduceerd.

Het laatste stuk naar de top is een steile graat. Eenmaal op de Pic kijk je tot ver in de Pyreneeën. Dichterbij tekenen bekende bergen zich af, zoals de Carlit, de Péric en de Canigó. Die laatste kun je herkennen aan de vorm van twee konijnentanden. *Canin* is Canigó geworden. Anderen zeggen dat Canigó een verbastering is van *cani* (hond) en *jugum* (top) en daarmee verwijst naar de hondenpootvorm van de top.

De volle drie dagen zullen we buiten de paden lopen

Via een andere route – over losliggende leistenen, over weiden, langs meren met en zonder eilandjes, alles even romantisch en verstillend, en tenslotte langs de met bergdennen begroeide oever van het stuwmeer Lac des Bouillouses – bereiken we Refuge Bones Hores.

De uit granietblokken opgetrokken herberg is een verhaal apart. In 1906 kwamen Italianen om het stuwmeer aan te leggen. De Franse voormannen woonden in granieten gebouwtjes terwijl de Italianen met hun families in tenten leefden. Vervolgens, in de zestiger jaren, was het nabijgelegen dorp Font-Romeu kandidaat om atleten te ontvangen voor de voorbereiding op de Olympische Spelen in Mexico. Lac des Bouillouses (La Bellosa in het Catalaans) ligt op 2000 meter, een mooie hoogte voor sporters om te trainen, maar er was geen accommodatie. Toen sloot de burgemeester van Font-Romeu een akkoord met de eigenaar van het terrein bij het stuwmeer om Refuge-Hôtel de Bones Hores te bouwen. Die klus werd door Italianen en door Spanjaarden, gevluht voor Franco, geklaard. In 1968 ging de herberg open. Nog altijd is dit het hoogste punt in de regio dat je met de auto kunt bereiken. Zo populair, dat er in de zomer

een pendelbusje rijdt om de drukte te ontlasten. Vanuit hier kun je vele wandelingen maken en Pic Péric (2810 m) en de Carlit (2921 m) beklimmen.

Deze laatste is fameus, onder meer door de legende dat Satan ooit op de Carlit neerstreek, daar een immense spiegel vond, die oppakte en uit zijn klauwen liet vallen. De spiegel brak in vele stukjes: de huidige meren. Bijgeloof tiert in deze streek welig.

Broers Aymar

Vanuit Bones Hores wandelen we op de derde dag langs twaalf meren. Kwamen we de eerste twee dagen zelden een wandelaar tegen, in de omgeving van Bouillouses is het drukker. Want het stuwmeer is de ‘etalage’ van de Pyrénées-Orientales. En je kunt met de auto tot 2000 meter komen.

Je voelt en ruikt de van oorsprong moerassige omgeving. Het water borrelt als het ware op, het ‘kookt’, *bullir* in het Catalaans, vandaar de naam.

Terwijl we een giftige aspisadder observeren – die het te koud heeft om snel te zijn – vertelt Julien dat Catalaans meer specifieke woorden heeft om het berglandschap te beschrijven dan het Frans. Zoals *col*, *collade*, *collette*. Of *étang*, *lac*, *estanette*, *estany* – afhankelijk van de diepte van het water.

Na een aantal heel verschillende meren gepasseerd te hebben komen we langs een granieten herdershut aan het meer Llat. Het is de Refuge des Frères Aymar. Deze vissersfamilie woonde hier van 1883 tot 1939. Vader en zonen liepen met muilezels, beladen met forel, naar Angoustrine om vis te verkopen. Tot twee jongens uit Les Angles naar hun hut slopen en de vis stalen. De broers en hun vader achtervolgden hen tot aan het meer Lac Vives, waar ze slaags met elkaar raakten. Uiteindelijk

➤ De terugweg van Pic de la Cometa d’Espagne gaat over rollende stenen en langs vele meren.

➔➔ Lachend proberen de gasten van Refuge Camporells rosé in hun mond te gieten zonder de tuit van de kruik (*porrón*) aan te raken.

➔ Op weg naar de Pic de la Cometa d’Espagne (2753 meter).







BERGWIJZER

Het Parc Naturel Régional des Pyrénées Catalanes ligt in het departement Pyrénées-Orientales. Het is tussen de 300-3000 meter hoog en grenst aan Spanje. Overal voel je de Catalaanse cultuur, die ook tot uiting komt in de plaatsnamen. Zo komt Fetges uit het Catalaans Feixes bijvoorbeeld. De top Canigó is het magische uitkijkpunt over de Middellandse Zee.

VERVOER

TGV met overstap in Parijs naar Perpignan, vandaar trein naar Villefranche Vernet Les Bains en met een huurauto of taxi verder.

GELOPEN TOCHT

De paden zijn geel-rood bewegwijzerd (Grande Randonnée de Pays – GRP). Wie de paden tussen de refuges volgt is gemiddeld telkens drie uur aan het wandelen. Wie zijn eigen route zoekt en ook toppen erbij pakt, zoals wij gedaan hebben, kan de hele dag onderweg zijn. Bij de hutten zijn goede mogelijkheden om te bivakkeren.

• **Dag 1:** Tour du Capcir: parkeerplaats Le Collade (vlak bij Formiguères) – Refuge Camporells (2200 m); 3 uur via de GRP (onze route was 6 uur), ↑ 700 m.

• **Dag 2:** Refuge Camporells – Refuge-hôtel des Bones Hores (2250 m). Beetje stijgen en

dalen, geen steile stukken. Dus ruimte voor ommetjes die de moeite waard zijn.

• **Dag 3:** Boucle des Étangs du Carlit: Bones Hores – parkeerplaats Bouillouses (2200 m). Tocht langs 12 meertjes, 4 à 5 uur, ↑↓ 335 m hoogteverschil, 9 km. Gemoedelijke tocht met rustig stijgen en dalen.

Tip: Wie deze driedaagse tocht als rondwandeling wil maken, kan het beste starten in Les Angles (en eventueel met liftje omhoog), lopen naar refuge Camporells, vervolgens naar Bones Hores, waar je de Boucle des Étangs du Carlit kunt doen, en tenslotte terug wandelen naar Les Angles.

BERGGIDS

Julien Boher via het gidsenbureau van Les Angles (www.lesangles.com/activites/bureau-montagne-des-angles/).

SLAPEN

www.hotel-corrieu.fr – in La Llagonne.
www.refuge-camporells.com
www.boneshores.com

KAART

IGN 2249 ET Font-Romeu Capcir, 1:25.000

MEER WETEN?

- www.tourisme-pyreneesorientales.com
- <https://tour-du-capcir.fr>

doodden ze de twee dieven en gooiden hen in het meer. Het werd zondag en de twee jongens werden in de kerk gemist. De dorpingen en de politie gingen zoeken. Toen de Aymars ondervraagd werden, nam de vader de schuld op zich. Hij werd tot twintig jaar veroordeeld en naar Cayenne in Frans-Guyana gestuurd, waar weinigen ooit levend vandaan kwamen. Ondertussen visten de broers door. Uit wraak werd hun huis in de fik gestoken; de broers bouwden een nieuwe hut, de hut waar wij nu voor staan. Grote platte stenen fungeren als dak.

Vader kwam terug uit Cayenne, oud en oersterk. Hij werd, zo wordt beweerd, “de eerste gids van het land”. De vader ontmoette zijn cliënten in hun hotel en begeleidde hen vervolgens naar de top Carlit.

Nog altijd zijn de toppen Carlit en Péric populair om te beklimmen. Julien haalt zijn schouders op en zet koers naar een andere top. Hij houdt niet van al dat volk en loopt liever in de romantische stilte waar het authentiek is, de bergen toegankelijk zijn, en een zuiderse sfeer heerst. We beklimmen een top zonder naam, die roestrood is van het ijzerrijke gesteente, en kijken naar al die meren beneden ons, de spiegel die Satan uit zijn klauwen heeft laten vallen. ■

↓ In het eerste ochtendlicht weerspiegelen de felgekleurde bergen in het meer bij Refuge Camporells.